

Lucía Loren Atienza
Un jardí d' oficis

A MEDIA LUMBRE
Comissariat: Blanca de la Torre
Es Baluard Museu. Palma de Mallorca
24.07-18.10.26

Lucía Loren

Un jardí d'oficis, 2026

Estructures teixides amb margalló

Amb la col·laboració de Pep Toni Ferrer, Jerónima Gelabert Palmer, Aina Pistola i Magdalena Vidal, i amb l'assessorament científic del MUCBO (Fundación Jardín Botánico de Sóller – Museo Balear de Ciencias Naturales).

Lucía Loren uneix botànica, artesanía i arquitectura tot ressaltant les relacions de coexistència entre la flora i el marès, element clau de l'arquitectura vernacle de les illes Balears. Inspirant-se en la vegetació que vivifica les esquerdes de les muralles d'Es Baluard, l'artista ha col·laborat amb mestres artesans del margalló per crear una sèrie d'escultures que formen jardins «d'ofici i biodiversitat».

Aquestes comunitats vegetals i artesanals han desenvolupat estratègies de resistència per conviure i sobreviure. Les plantes resisteixen la manca de sol, la sequera, la salinitat i l'exposició al vent i al sol. A més, contribueixen a purificar l'aire, regulen la temperatura i afavoreixen la biodiversitat urbana.

El margalló creix en terrenys pobres i també resisteix la sequera i la salinitat. La seva artesanía és una expressió cultural de la relació entre els sistemes tecnològics i el context climàtic i biològic local. La seva comunitat artesanal s'enforteix mitjançant espais d'autoorganització a l'illa.

Lucía Loren (Madrid, 1973).

Artista visual, investigadora i professora associada del Grau de Belles Arts de la Universidad de Nebrija. Pertany al Grupo de Investigación Estudios Transversales en Creación Contemporánea (ETCC). Llicenciada Belles Arts, Universidad Complutense de Madrid i doctoranda per aquesta mateixa universitat en l'actualitat.

La seva línia de recerca enllaça pràctiques artístiques col·laboratives i projectes inspirats en pedagogies crítiques, integrant una reflexió soci-ambiental des d'una epistemologia ecofeminista. En aquest àmbit de recerca, ha coordinat nombroses mediacions artístiques punt en contextos formals (Universitat; Centres educatius: Planea, Red Arte y Escuela), com en contextos no formals (Plena Inclusión Madrid; Red Itiner; Comunidad de Madrid; Madrid-Procesos, AVAM; Inmersión en el arte, Círculo de Bellas Artes; Hablar en Arte, Museo ICO; La Casa Encendida). Dins de la seva activitat artística, sota el binomi art i ecologia, ha realitzat intervencions específiques en nombrosos entorns naturals d'Espanya, el Marroc, els EUA, Itàlia, Andorra, Polònia, Holanda, Suïssa, l'Argentina, Sàhara Occidental. Ha presentat les seves propostes en espais com Intermediae, Matadero (Madrid), La Casa Encendida (Madrid), el Centro de Arte y Naturaleza, CDAN (Huesca), el Museo de Arte Contemporáneo de Castilla y León, MUSAC (León) o el Institut Valencià d'Art Modern, IVAM (València).

ARTESANES COL·LABORADORES

Jerònia Gelabert Palmer

Aina Pistola

Pep Toni Ferrer i Magdalena Vidal

AINA ALZAMORA (1946), coneguda com Aina Pistola, és una destacada mestra artesana de la llatra d'Artà, Mallorca. Allà va començar a teixir des de ben petita amb els seus germans, col·laborant així en l'economia familiar. La seva habilitat i passió per aquesta antiga tradició es reflecteixen en els objectes, tant tradicionals com originals, que elabora a mà a partir de fulles de llatra. Aina té un paper fonamental en la transmissió d'aquest llegat a les noves generacions, ja que comparteix els seus coneixements i ensenya aquest ofici a diferents municipis de Mallorca.

JERÒNIA GELABERT PALMER (s'Arracó, 1943) és una artesana que combina tradició i creativitat en l'elaboració de peces de llatra. Va aprendre a teixir amb les cordelleres de s'Arracó i amb la mestra d'escola Antonia Pujol, que li va ensenyar el punt de reixeta o punt presoner, una tècnica en què s'ha especialitzat i que domina amb gran mestria. Des d'aleshores, comparteix els seus coneixements i experiència sobre aquest ofici a Andratx. L'any 2025, a proposta de l'associació Art de la Pauma, va rebre el títol de Mestra Artesana Honorífica, en reconeixement a la seva trajectòria i a la tasca de tota una generació d'artesans que han contribuït a mantenir viva la tradició de la llatra.

PEP TONI FERRER (1968) i MAGDALENA VIDAL (1975) van aprendre a treballar la llatra des de petits. Pep Toni la va aprendre del seu padrí, nascut a Puigpunyent, que feia cistelles i cordava cadires durant els dies de mal temps, per a ús propi i per a alguns veïns. Magdalena, per la seva banda, la va aprendre d'una tia seva, d'Artà, que treballava la llatra per elaborar cistelles i cistelles petites. A partir d'aquestes primeres experiències, tots dos van ampliar els seus coneixements de manera autodidacta i van aprendre d'altres persones vinculades a aquest ofici. Una vegada adquirits els coneixements sobre les diferents tècniques, van considerar necessari compartir tot el que havien après per contribuir a mantenir viu l'ofici i van començar a impartir cursos.

El seu primer contacte amb el món de l'art es va produir de la mà de les germanes Bordoy, de la Galeria Aba Art. Des d'aleshores, han col·laborat amb diferents galeries i artistes, com Ana Laura Aláez i Jessica Stockholder, i actualment amb Lucía Loren en la instal·lació *Un jardí d'oficis*, a Es Baluard Museu.

PLANTES DE LA MURADA D'ES BALUARD

Informació botànica bàsica

Magdalena Vicens Fornés. Conservadora Jardí Botànic.

MUCBO (Fundación Jardín Botánico de Sóller – Museo Balear de Ciencias Naturales).

Introducció:

Aquest document recull un inventari de plantes observades a la murada d'Es Baluard durant una prospecció realitzada el 16 d'abril de 2026. Atès el caràcter puntual de l'observació i la presència d'espècies anuals. És possible que hi hagi altres plantes que no hagin estat registrades en aquest moment.

Fitxa 1

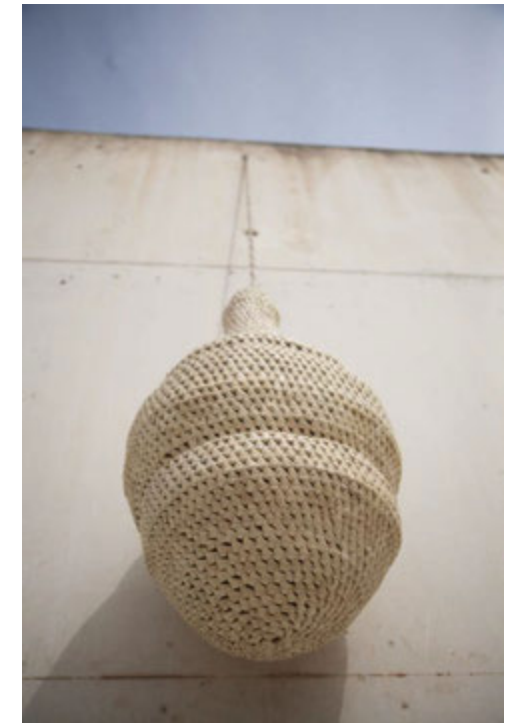
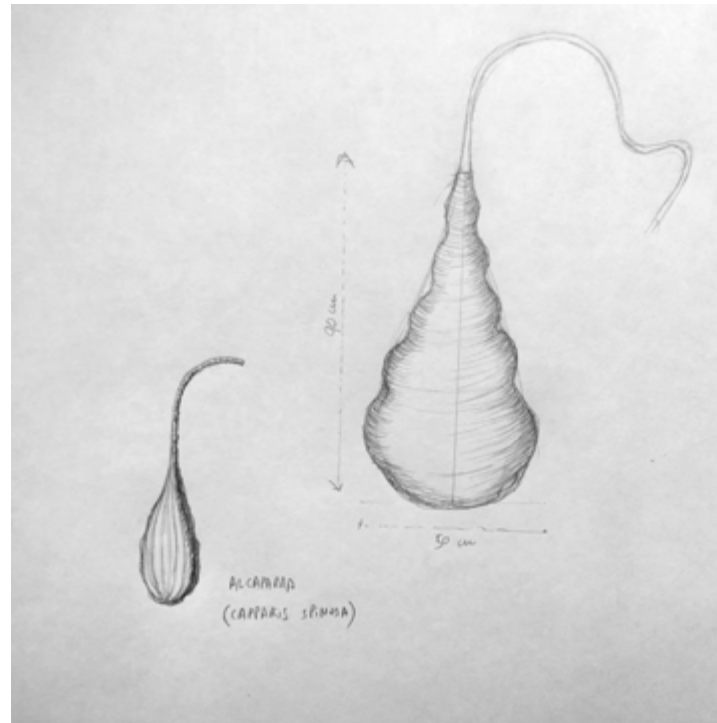
PLANTA: ALCAPARRA (Capparis Spinosa)

ARTESANA: Jerònia Gelabert Palmer.

Família: Capparaceae. Nom (cat): Taparera Nom (cast): Alcaparra

Distribució: Mediterrani, nord d'Àfrica i Àsia occidental

Observació: Arbust rupícola de port potent. Fulles carnosos i flors grans i vistoses. Molt present en murs assolellats.

Fitxa 2

PLANTA: CERRAJA MENUDA (*Sonchus Tenerrimus* L.)

ARTESANS: Magdalena Vidal i Pep Toni Ferrer

Família: Asteraceae. Nom (cat): Lletsó tendre. Nom (cast): Cerraja tierna

Distribució: Mediterrània occidental

Observació: Planta lleugera amb tiges fines i flors grogues. Freqüent en murs, paviments i espais urbans assolellats.

Fitxa 3

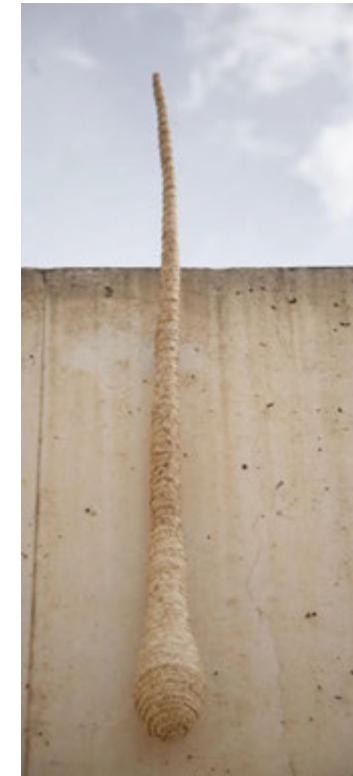
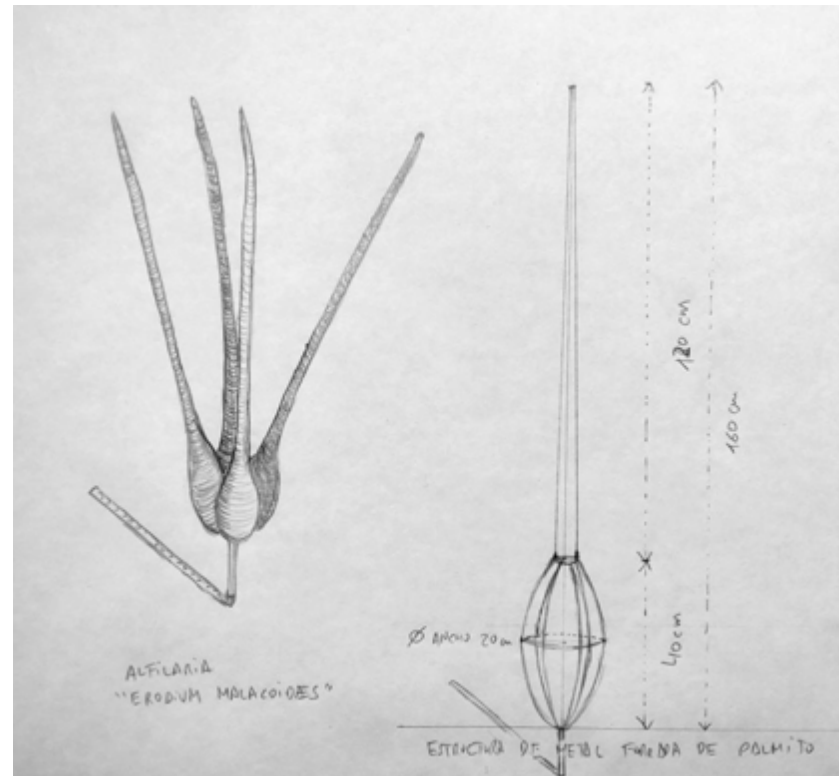
PLANTA: ALFILARIA/FILAMARIA (*Erodium malacoides*)

ARTESANS: Magdalena Vidal i Pep Toni Ferrer

Família: Geraniaceae. Nom (cat): Agulleta, rellotges. Nom (cast): Filamaría, Alfilaria

Distribució: Conca mediterrània

Observació: Planta petita, rastrera, amb flors rosades i fruits amb bec allargat. Arrel en petites esclètxes

Fitxa 4

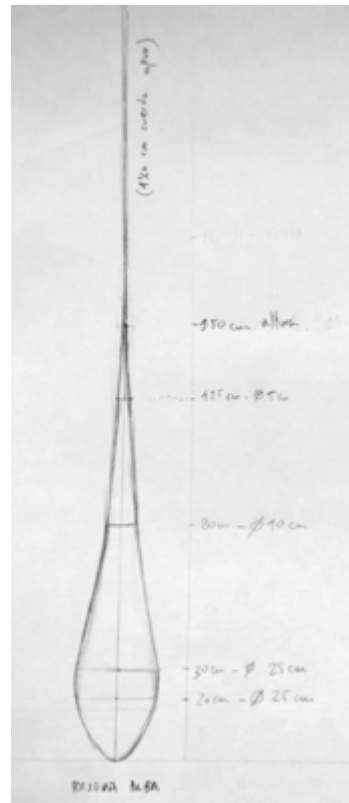
PLANTA: RESEDA BLANCA (*Reseda alba*)

ARTESANS: Magdalena Vidal i Pep Toni Ferrer

Família: Resedaceae. Nom (cat): Reseda blanca. Nom (cast): Reseda blanca

Distribució: Regió mediterrània

Observació: Planta esvelta amb espigues de flors blanquinoses. Creix en murs, pedreres i llocs pedregosos

Fitxa 5

PLANTA: ALBAHAQUILLA DE MURO

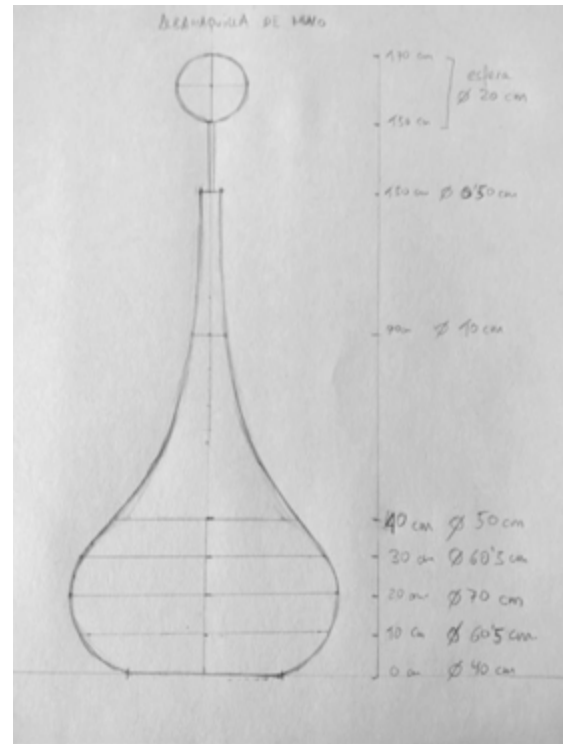
(*Parietaria officinalis*/*Parietaria judaica*)

ARTESANS: Magdalena Vidal i Pep Toni Ferrer

Família: Urticaceae. Nom (cat): Parietària. Nom (cast): Parietaria, albahaca de los muros

Distribució: Mediterrani i Orient Pròxim

Observació: Planta perenne lligada íntimament als murs. Fulles verdes i flors molt petites; viu literalment dins l'arquitectura

Fitxa 6

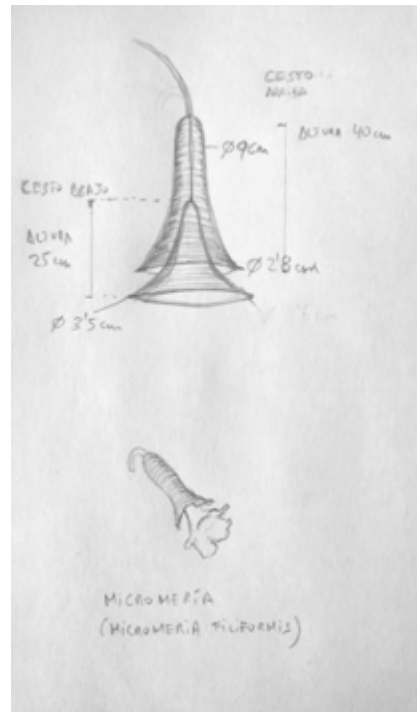
PLANTA: MERCURIAL (Mercurialis annua)

ARTESANA: Aina Pistola

Família: Lamiaceae. Nom (cat): Micromeria. Nom (cast): Micromeria

Distribució: Endèmica de les Illes Balears

Observació: Planta aromàtica de tiges molt fines i flexibles. Creix en roquissars i murs; aspecte lleuger i delicat.

Fitxa 7

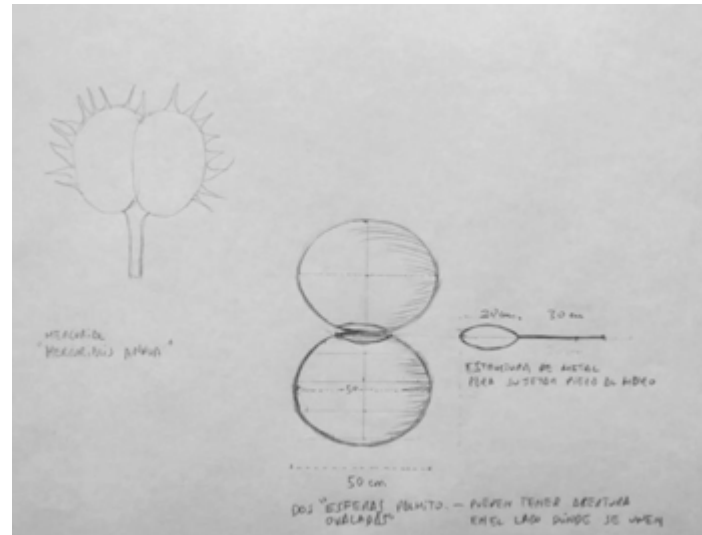
PLANTA: MERCURIAL (*Mercurialis annua*)

ARTESANA: Aina Pistola

Família: Euphorbiaceae. Nom (cat): Mercurial. Nom (cast): Mercurial

Distribució: Mediterrània i Euràsia

Observació: Herbàcia anual, de fulles oposades i flors verdes molt discretes. Apareix en sòls remoguts i a peu de mur, amb cicle curt.

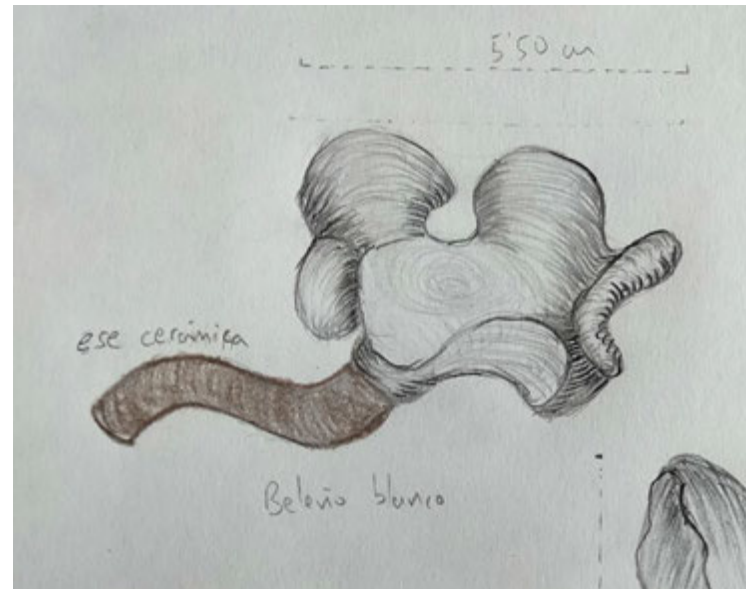
Fitxa 8

PLANTA: BELEÑO BLANCO (*Hyoscyamus albus*)

ARTESANA: Jerònia Gelabert Palmer

Família: Solanaceae. Nom (cat): Belenyà. Nom (cast): Beleño blanco Distribució: Mediterrani

Observació: Planta tòxica de fulles piloses i flors groguenques amb nervis violacis. Associada a murs i llocs ruderalitzats.

Fitxa 9

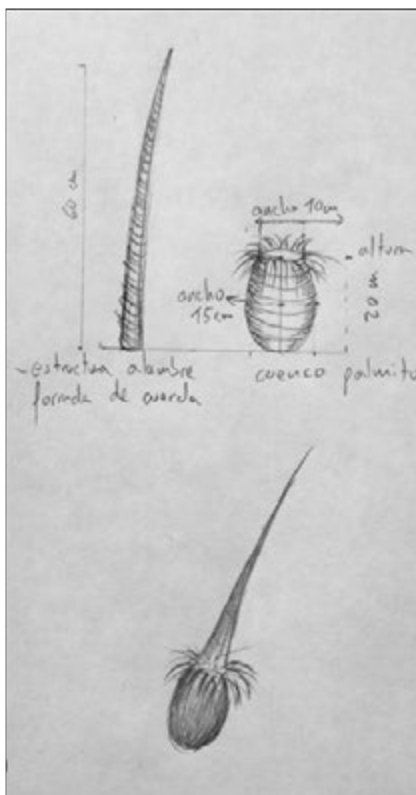
PLANTA: HIERBA CABRUNA (*Bituminaria bituminosa*)

ARTESANS: Magdalena Vidal i Pep Toni Ferrer

Família: Fabaceae. Nom (cat): Herba cabruna. Nom (cast): Hierba cabruna

Distribució: Regió mediterrània i Macaronèsia

Observació: Planta robusta amb inflorescències violàcies. Quan es frega desprèn una olor intensa i característica.

Fitxa 10

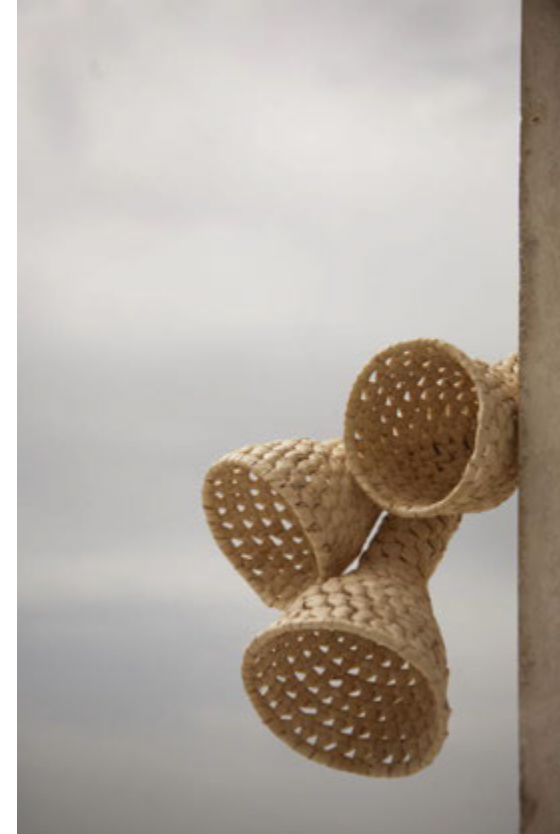
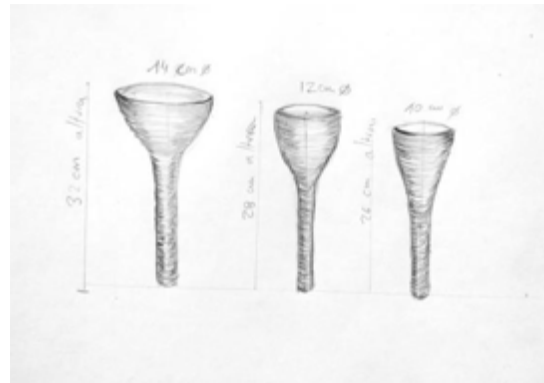
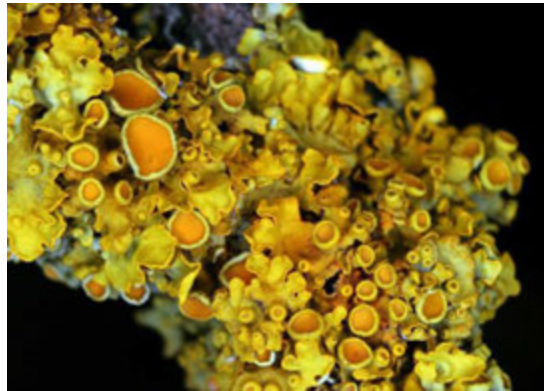
FUNGI: LIQUEN DE LAS TAPIAS (*Xanthoria parietina*)

ARTESANA: Jerònia Gelabert Palmer.

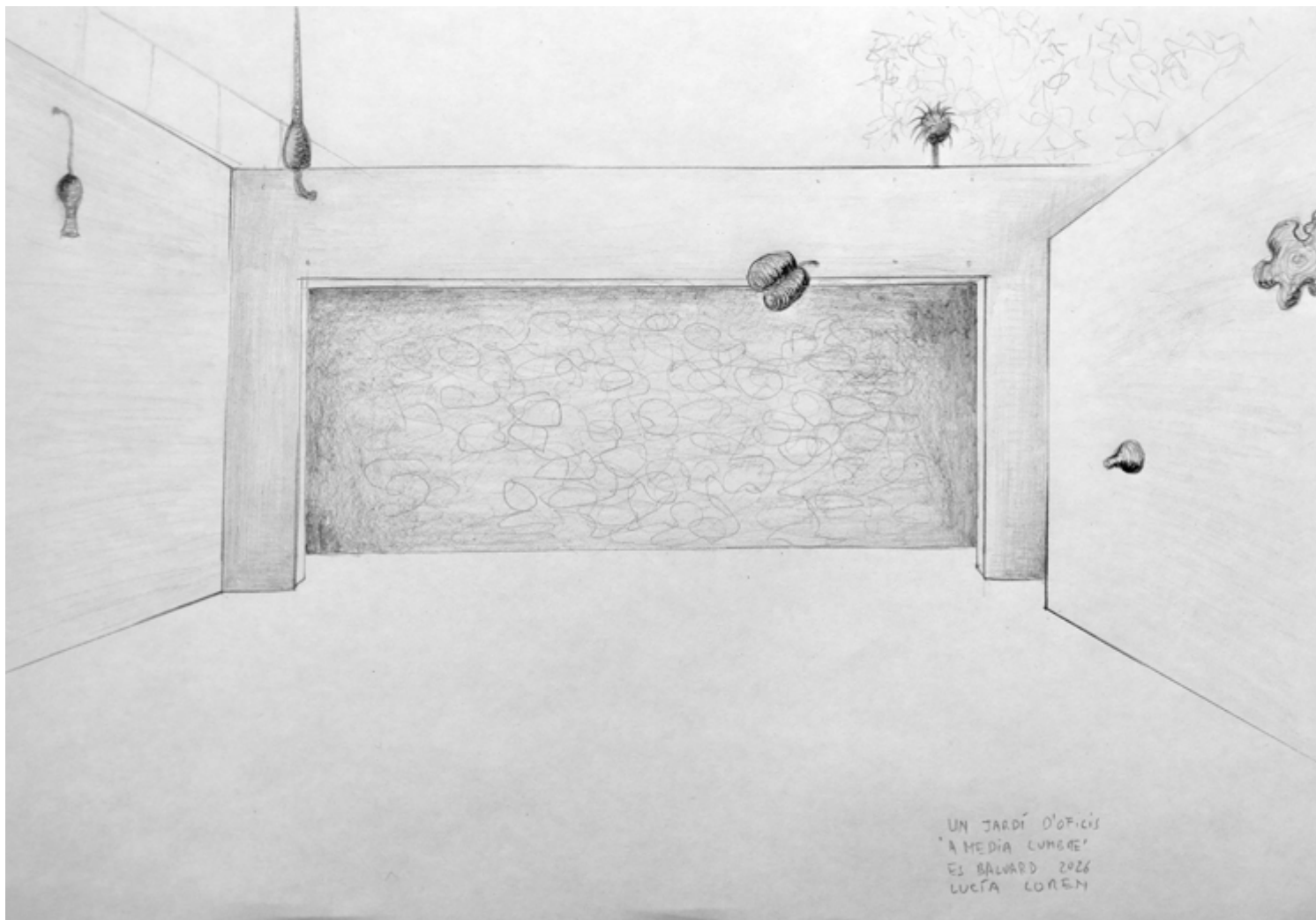
Família: Teloschistaceae. Nom (cat): Líquen groc de paret. Nom (cast): Liqueen de las tapias

Distribució: Abundante en prácticamente toda Europa

Observació: Liqueen foliáceo amarillo con forma circular con bordes lobulados. En su centro aparecen los cuerpos fructíferos del hongo en forma de copa abierta

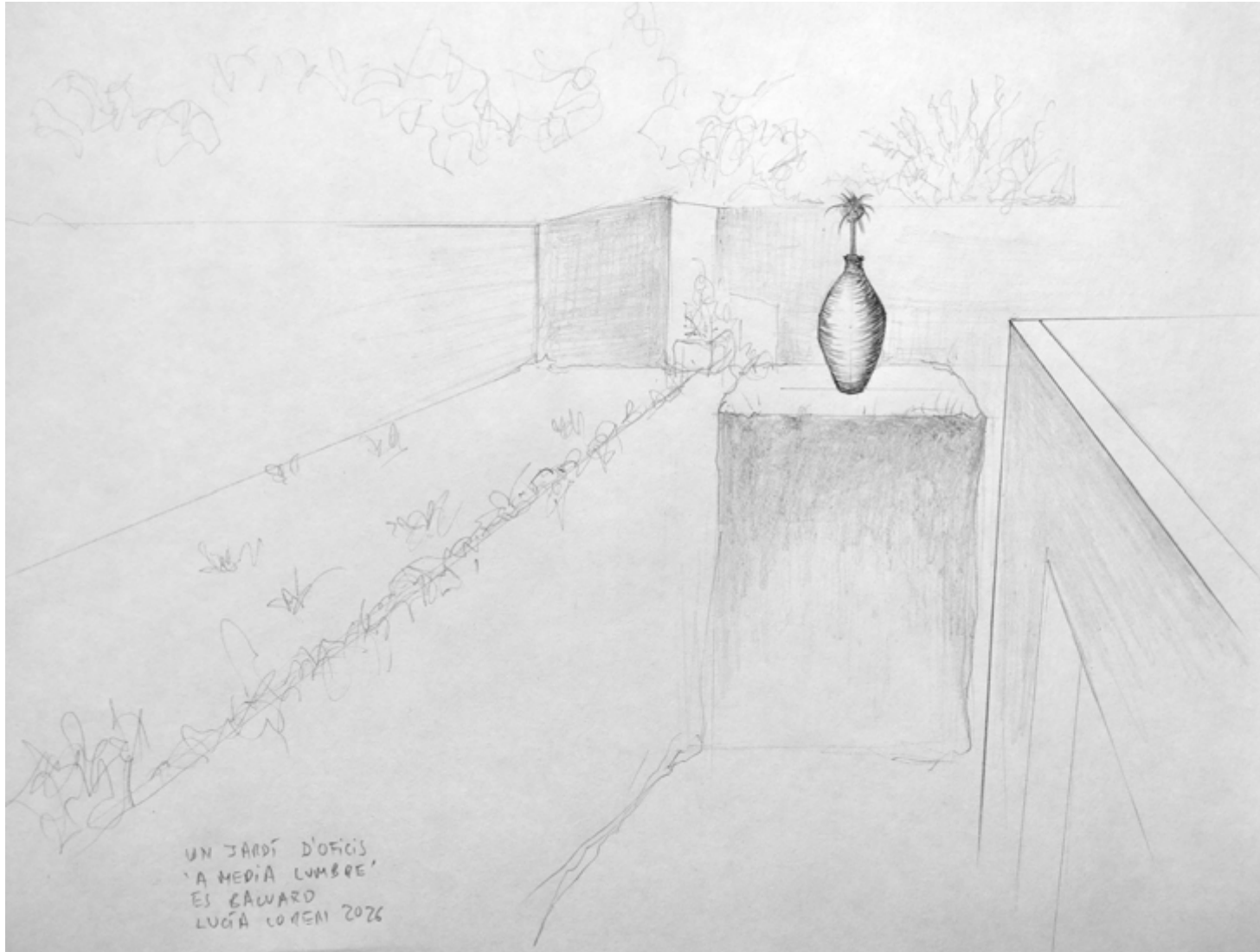

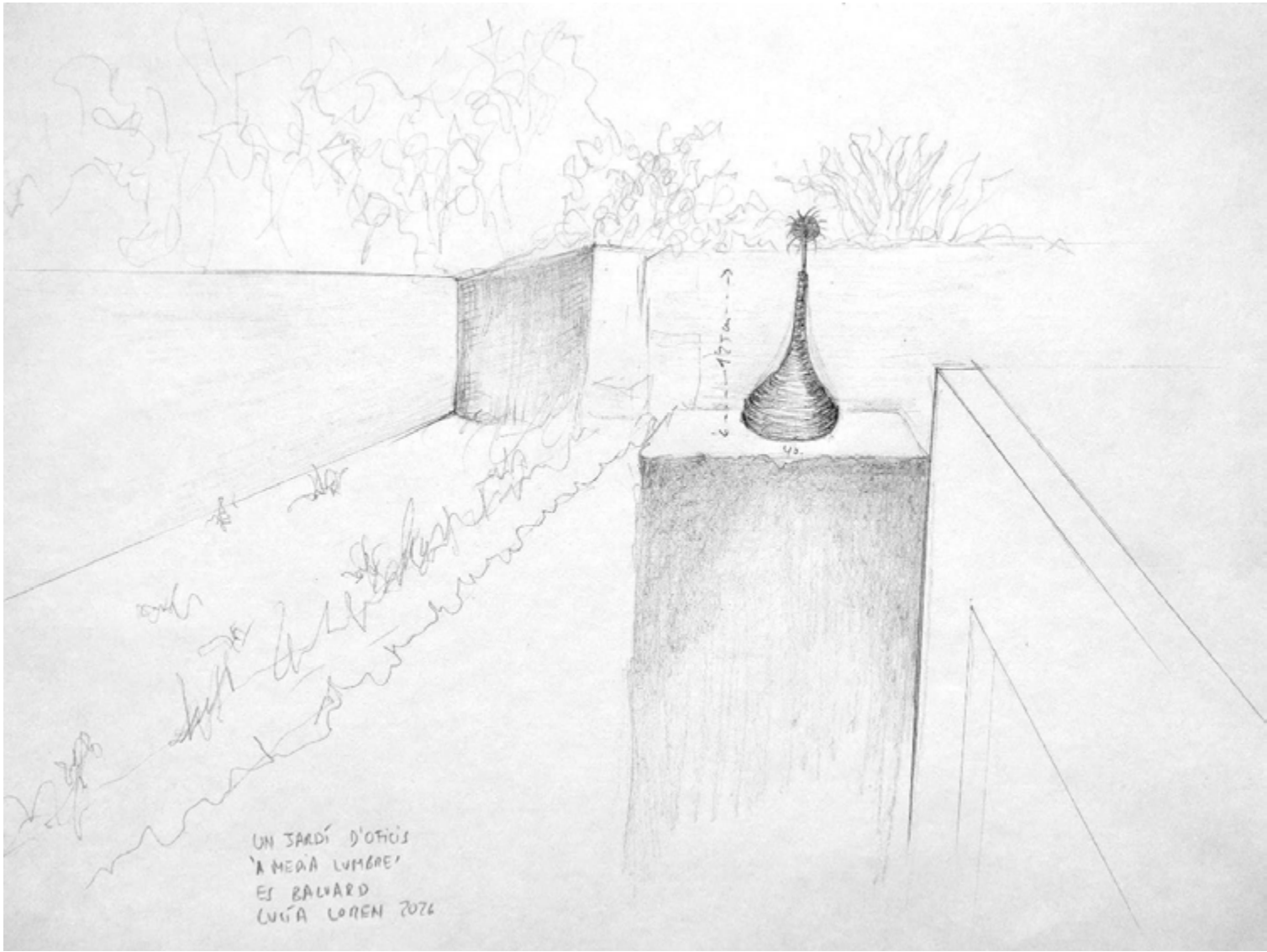
ESBOSSOS PREVIS PER A LA REALITZACIÓ D'UN JARDÍ D'OFICIS

ESCENOGRAFIA D' *UN JARDÍ D'OFICIS*: PRIMERES APROXIMACIONS

PROPOSTA FINAL:

